

PATVIRTINTA

Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centro
direktorius 2021 m. birželio 1 d. įsakymu
Nr. CV-1-99

LIETUVOS AGRARINIŲ IR MIŠKŲ MOKSLŲ CENTRO DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA ASMENIMS, DIRBANTIEMS ROTACINĖMIS ŠIENAPJOVĖMIS IR ŽOLĖS PJOVIMO AGREGATAIS NR. 11

1. BENDROJI DALIS

1.1. Dirbti prie rotacinių šienapjovių ar žolės pjovimo agregatų gali asmuo, ne jaunesnis kaip 18 metų (toliau vadinama — darbuotojas), nustatyta tvarka priimtas į darbą, išklauses įvadinį darbuotojo saugos ir sveikatos, įvadinį priešgaisrinės saugos instruktavimą bei pirminį instruktavimus darbo vietoje, pasirašius instruktavimų registracijos žurnaluose. Asmuo turi būti patikrinęs sveikatą ir turėti asmens medicininę knygėlę (apsk. F.048/a).

1.2. Darbuotojas turi laikytis vidaus darbo tvarkos taisyklių, saugoti savo ir nekenkti kitų darbuotojų sveikatai, nedirbti su techniškai netvarkingomis darbo priemonėmis, atlikti tik paskirtą darbą, neleisti dirbti pašaliniam asmeniui, žinoti ir vykdyti šios instrukcijos reikalavimus.

1.3. Negalima dirbti neblaiviam ar apsvaigusiam nuo narkotikų, kitų toksinių medžiagų, sergant, vartojant stiprius raminamuosius vaistus. Pastebėjus neblaivų darbuotoją privalu nedelsiant pranešti padalinio vadovui ir imtis visų priemonių nelaimėi užkirsti.

1.4. Apie darbo metu gautas traumas ar pastebėjus kito darbuotojo traumavimą, kitus su darbu susijusius sveikatos sutrikimus, būtina nedelsiant pranešti padalinio vadovui ar jį pavaduojančiam asmeniui ir direktoriui, asmenims atsakingiems už darbo saugą ir sveikatą bei gaisrinę saugą padaliniuose, Centro darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybai.

2. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

2.1. Galimi pavojingi ir kenksmingi veiksniai:

Pavojingas veiksnys	Galimos pasekmės	Veiksmai norint išvengti pavojaus
 Įrenginių eksploatavimo reikalavimų nesilaikymas	Galimos traumos.	Vizualiai tikrinti įrenginių techninę būklę, tvarkingumą, nedirbti su netvarkingais įrenginiais, juos naudoti pagal paskirtį ir laikantis jų eksploatavimo reikalavimų.
 Veikiantys mechanizmai, besisukančios ar kitaip judančios neuždengtos įrenginio dalys	Galimos traumos.	Neliesiti rankomis besisukančių ar kitaip judančių dirbančio įrenginio dalių, kurių negalima uždengti apsaugomis, skydais. Nedėvėti darbo rūbų palaidais skvernais, atsegtomis rankovėmis, nenešioti raiščių, grandinėlių.

Pavojingas veiksnys	Galimos pasekmės	Veiksmai norint išvengti pavojaus
 Elektros srovės poveikis	Galimos traumos, širdies darbo sutrikimas, mirtis.	Pačiam neremontuoti elektrinių įrankių, kirtiklių, jungiklių, kištukinių lizdų, nekeisti saugiklių.
 Darbo vietos ir praėjimo kelių užkrovimas, užgriozdinimas daiktais	Galimi įvairūs sužeidimai.	Palaikyti tvarką darbo vietose, neužgriozdinti daiktais, priemonėmis. Kur galima, siekiant išvengti užkliuvimo, kliūtis reikia pašalinti. Jei kliūtis pašalinti neįmanoma, reikia naudoti tinkamus barjerus ir/arba išpėjamuosius ženklus.
 Paslydimas, suklupimas, pargriuvimas	Galimos įvairaus sunkumo traumos: kaulų lūžiai, raumenų sistemos sužalojimai.	Darbo vietoje grindų, grindinio dangos turi būti neslidžios, sausos, lygios, nuolat valomos. Esant apledėjimui, taikyti priemones prieš paslydimą, dėvėti avalynę, pritaikytą prie darbuotojo darbo aplinkos, kad paslydimo ir griuvimo rizika būtų minimali.
Nepakankamas darbo vietos apšvietimas	Didėja akių nuovargis, regos susilpnėjimas, galimos darbo klaidos.	Jeigu bendras apšvietumas yra mažesnis už nurodytą teisės aktuose, būtina papildomai naudoti kilnojamus šviestuvus.
Fizinė perkrova	Galimos traumos, raumenų patempimai.	Nekelti vienam daiktų, krovinių, viršijančių leistiną krovinio kėlimo normą. Leidžiama nepavojinga vienkartinė keliamo ir pernešamo krovinio masė kartu dirbant kitą darbą ne daugiau kaip: vyrams - iki 30 kg; moterims - iki 10 kg. Jeigu svoris yra didesnis, kelti dviese.
 Krentantys daiktai	Galimi galvos, galūnių sužalojimai.	Daiktus, įrankius, priemones darbo vietoje sudėti taip, kad jie negalėtų nukristi.
 Kritimas nuo laiptų	Kritimo, išnirimo rizika, galimos traumos, įvairūs sužeidimai	Būti atsargiems lipant laiptais ar nulipant nuo jų. Kritimų nuo laiptų padeda išvengti turėklai, pakopų padengimas slydimui atsparia danga, geras matomumas ir tinkamas pažymėjimas bei pakankamas apšvietimas.
 Apsinuodijimas benzinu ar variklio išmetamomis dujomis (leistina anglies oksido (monoksido) koncentracija - 20 mg/m ³).	Galimas apsinuodijimas, neigiamas poveikis kvėpavimo organams.	Vengti laikyti užvestą variklį uždaroje patalpoje. Jeigu tenka dirbti šalia veikiančių mechanizmų variklių, reikia dirbti priešvėjinėje pusėje.
Dulkės (organinės ir neorganinės kilmės)	Neigiamas poveikis organizmui, galimos alerginės ir profesinės ligos.	Jeigu užterštumas viršija higienos normas, būtina dėvėti tinkamai parinktą respiratorių.

Pavojingas veiksnys	Galimos pasekmės	Veiksmai norint išvengti pavojaus
Išsprūdę akmenys ar kiti pašaliniai daiktai	Galimi galvos, galūnių sužalojimai.	Iš ploto, kuriame bus dirbama, pašalinti visus daiktus (medžių šakas, akmenis ir kt.), kuriuos žoliapjovė gali užkliudyti. Kitaip žoliapjovė gali šiuos daiktus išsviesti ir sužeisti žmones arba sugadinti įrangą.
 Cheminės medžiagos (kuras, valymo, plovimo priemonės)	Galimi apsinuodijimai, nudegimai, alerginės reakcijos.	Vadovautis saugos duomenų lapuose nurodytais reikalavimais bei nurodytomis asmeninėmis apsaugos priemonėmis.
 Įkaitę paviršiai, karštos įrenginių, mechanizmų dalys	Galimi įvairūs terminiai sužeidimai.	Nesiliesti ir plikomis rankomis neliesti įkaitusių paviršių kurių negalima uždengti apsaugomis.
  Gaisro ar sproginimo galimybė	Galimos traumos, nudegimai.	Nelaikyti kuro, tepalų ir kitų degių bei sprogių medžiagų, tepaluotų skudurų šalia variklių. Užpilant kurą ir tepalus nerūkyti, nenaudoti atviros ugnies.
 Triukšmas	Neigiamas poveikis klausos organams, visam organizmui.	Bendras triukšmo lygis darbo vietoje neturi viršyti 80 dBA. Jei šis lygis viršytas, esant galimybei pasitraukti iš triukšmingos zonos, išjungti triukšmo šaltinį. Jei to atlikti neįmanoma, būtina dėvėti apsaugines ausines, ausų kištukus (antifonus).
Nepalankios meteorologinės sąlygos	Galimi įvairūs susirgimai, nušalimai, traumos.	Įvertinti meteorologines sąlygas, apsirengti tinkamus šioms sąlygoms darbo rūbus, avalynę. Esant audrai, perkūnijai, darbus lauke nutraukti. Būtina nedelsiant pasislėpti patalpoje, bet ne po medžiais, nes žaibo iškrova gali mirtinai traumuoti žmogų.
Darbas transporto judėjimo zonose	Galimos avarijos ir traumos.	Saugotis judančio transporto, vaikščioti tik numatytais takais ir praėjimais.
Smurtas	Galimi kūno sužalojimai užpuolimo atveju	Stengtis išvengti konfliktų, juos spręsti taikiai.
Gyvūnų, vabzdžių poveikis	Galimi įkandimai, susirgimai.	Teritorijoje pasirodžius gyvūnui (šuniui ir pan.), reikia būti atsargiam, stovėti, nejudėti, nes jis gali būti pasiutęs ir jam įkandus galima susirgti pasiutlige.

2.2. Darbuotojas, atliekantis aplinkos tvarkymo darbus, privalo naudotis bendrijos suteiktomis asmeninėmis apsaugos priemonėmis:

- 2.2.1. akims apsaugoti;
- 2.2.2. klausai apsaugoti;
- 2.2.3. galvai apsaugoti;
- 2.2.4. rankoms ir plaštakoms apsaugoti;
- 2.2.5. kojoms ir pėdoms apsaugoti;
- 2.2.6. apsauginiais darbo drabužiais;

2.2.7. gero matomumo drabužiais (signaline liemene).

2.3. Darbdavys, esant reikalui, turi teisę nemokamai išduoti darbuotojui daugiau asmeninių apsaugos priemonių negu numatyta pagal asmeninių apsaugos priemonių sąrašą. Asmeninės apsaugos priemonės išduodamos priklausomai nuo atliekamo darbo.

2.4. Darbo drabužiai turi būti tinkamo dydžio, tvarkingi, užsagstyti, patogūs, kad nevaržytų judesių. Draudžiama darbo drabužius susegti smeigtukais, adatomis, kišenėse laikyti pašalinius daiktus, naudoti darbo drabužius ne pagal paskirtį.

2.5. Dirbant saulėtomis, karštomis dienomis reikia užsidėti apsauginius apdangalus (kepurę, beretę ar kitą galvos apdangalą), nes galima gauti saulės smūgį.

3. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

3.1. Apžiūrėti darbo vietą, pašalinti nereikalingus daiktus, galinčius trukdyti darbui. Darbo drabužiai turi būti tvarkingi ir užsagstyti, kad besisukančios mechanizmų dalys neįtrauktų, o su jais rankas ir kitas kūno dalis.

3.2. Apžiūrėti ir įsitikinti, kad darbo priemonės tvarkingos, nesugadintos.

3.3. Patikrinti ar patikimai prikabinta ir užfiksuota šienapjovė, kita prikabinama technika, ar neteka kuras, tepalai, ar agregatas patikimai prikabinatas, ar nenukritę judančių mechanizmų apsaugos, ar tvarkingas vairo mechanizmas, stabdžiai, ar pakankamai yra kuro bako, tepalo karteryje, oro padangose, ar veikia posūkių, garso, stabdžių signalai, ar veikia apšvietimo bei gabaritinės šviesos, ar tvarkinga hidraulinė sistema, ar gerai sureguliuota sėdynė, ar yra įrankių komplektas, ar darbinių dalių bei pavarų svirtys išjungtos.

3.4. Patikrinti, ar traktoriuje, ar žolės pjovimo agregate yra gesintuvas, pirmosios pagalbos vaistinė, vandens talpos (ne mažiau 5 litrų), avarinio sustojimo ženklas.

3.5. Pastebėjus bet kokius trūkumus, pagal galimybes ir kompetenciją pašalinti juos arba pranešti padalinio vadovui, informuoti atsakingus asmenis už darbuotojų saugą ir sveikatą padaliniuose, Centro darbuotoju saugos ir sveikatos tarnybą.

4. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU

4.1. Darbuotojas turi dirbti laikydamasis padalinio vadovo ar jį pavaduojančio asmens nurodymų, atlikti tik pavestus darbus ir užduotis, neužsiimti pašaliniais, su darbu nesusijusiais dalykais.

4.2. Darbą pradėti galima tik su techniškai tvarkingu moto bloku, traktorine šienapjove, ar žolės pjovimo agregatu. Esant bet kokiam gedimui, draudžiama pradėti dirbti jo nepašalinus. Smulkūs gedimai šalinami lauke, rimti — dirbtuvėse.

4.3. Darbo metu darbuotojas atsako už saugų darbą ir pats privalo pasirinkti saugaus darbo atlikimo būdus.

4.4. Mokslinis darbuotojas, bandymų technikai bei lauko darbininkai negali stovėti arti šienapjovės dalgio, turi laikytis saugaus atstumo, rodant laukeliu ribas ir apipjaunant bandymus.

4.5. Žolės pavydžius imti, kai pakelta ir užfiksuota svarstyklių dėžė. Pavydžius sverti gerai matomoje vietoje.

4.6. Darbuotojui darbo metu draudžiama:

4.6.1 atlikti techninę apžiūrą ar remontą, kai šienapjovė veikia;

4.6.2 kuru pildyti baką, kai veikia variklis, pildymo metu rūkyti ar naudoti atvirą ugnį;

4.6.3 remontuoti pjaunamą mechanizmą, nenaudojant specialių atramų, neužfiksavus ratų;

4.6.4 dirbti esant nuimtoms apsaugoms;

- 4.6.5 darbo metu leisti, kad kabinoje būtų pašalinių žmonių;
- 4.6.6 rankų plovimui naudoti naftos produktus;
- 4.6.7 neįsitikinus pjaunamos vietos lygumu ir nenumačius judėjimo krypčių, pjauti žolę, važiuoti skersai šlaito, jei šlaito pasvirimo kampas didesnis už šienapjovės naudojimo instrukcijoje nurodytą;
- 4.6.8 neįsitikinus, kad prieš šienapjovę nėra gulinčių žmonių, pradėti pjauti.
- 4.7. Negalima be padalinio vadovo žinios užleisti savo darbo vietą, darbo priemones, pareigų vykdymą kitam darbuotojui bei imtis darbų, nesusijusių su darbo užduoties vykdymu. Norėdamas laikinai pasitraukti iš savo darbo vietos, darbuotojas privalo pranešti apie tai padalinio vadovui.

5. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS

5.1. Sutrikus darbo režimui arba įvykus avarijai, būtina darbus nedelsiant nutraukti, perspėti šalia dirbančius darbuotojus apie galimą grėsmę, pagal savo kompetenciją imtis priemonių rizikai pašalinti, nedelsiant pranešti apie susidariusią situaciją padalinio vadovui, asmenims atsakingiems už darbo saugą ir sveikatą bei gaisrinę saugą padaliniuose, Centro darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybos specialistams.

5.2. Darbuotojas, matęs nelaimingą atsitikimą darbe arba jo padarinius, privalo apie nelaimingą atsitikimą darbe nedelsdamas pranešti padalinio vadovui arba Centro direktoriui, asmenims atsakingiems už darbo saugą ir sveikatą bei gaisrinę saugą padaliniuose, Centro darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybos specialistams, suteikti nekentėjusiam pirmąją medicinos pagalbą, prireikus iškviešti gydytoją tel. 112.

5.3. Apie nelaimingą atsitikimą darbe, įvykusį profesinio mokymo įstaigos moksleiviui, aukštesniosios arba aukštosios mokyklos studentui per jų praktiką Centre, direktorius, asmenys atsakingi už darbo saugą ir sveikatą bei gaisrinę saugą padaliniuose, arba Centro darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybos specialistai privalo nedelsdami pranešti mokymo įstaigai, kurios atstovas turi teisę dalyvauti tiriant nelaimingą atsitikimą darbe.

5.4. Darbo vieta ir įrenginiai, kur įvyko nelaimingas atsitikimas, turi būti išsaugoti tokie, kokie buvo nelaimingo atsitikimo metu. Būtinai pakeitimai gali būti daromi, jeigu jų nepadarius kiltų pavojus aplinkinių sveikatai ir gyvybei, tačiau visa tai turi būti įforminta raštu, pagal galimybes nufotografuota ar nufilmuota.

5.5. Pastebėjus gaisrą, nedelsiant pranešti ugniagesiams tel. 112, iškviešti į gaisravietę vadovaujančius darbuotojus, asmenis atsakingus už darbo saugą ir sveikatą bei gaisrinę saugą padaliniuose, darbuotojų saugos ir sveikatos specialistus ir gesinti gaisro židinį turimomis gesinimo priemonėmis.

5.6. Užsidegusius elektros įrenginius pirmiausia reikia atjungti nuo srovės šaltinio, tada gesinti angliarūgštės gesintuvais, pakabintais Centre ir jo padalinių koridoriuose, išlaikant ne mažesnę kaip vieno metro atstumą nuo gesintuvo antgalio iki įrenginių su įtampa. Apie įvykį būtina nedelsiant pranešti asmenims atsakingiems už darbo saugą ir sveikatą bei gaisrinę saugą padaliniuose, Centro darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybos specialistams. Esant reikalui, pranešti ugniagesiams tel. 112.

5.7. Nelaimingu atsitikimu kelyje į darbą ir iš darbo laikomas tik toks nelaimingas atsitikimas, kuris įvyko po darbo ir prieš darbo pradžią tiesioginiame kelyje tarp darbuotojo namų ir Centro. Apie tokį įvykį darbuotojas privalo kuo greičiau informuoti savo tiesioginį vadovą, asmenis atsakingus už darbo saugą ir sveikatą bei gaisrinę saugą padaliniuose, Centro darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybą.

6. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

- 6.1. Specialiu įrankiu nuvalyti žemes ir žolės liekanas nuo šienapjovės dalgio.
- 6.2. Tinkamai paruošti moto bloką transportavimui (užvažiuoti ant platformos ir užfiksuoti, kad nejudėtų).
- 6.3. Traktorinę šienapjovę bei savaeigę šienapjovę pastatyti į mechanines dirbtuves, apžiūrėti ją ir pašalinti smulkius gedimus.
- 6.4. Dirbantysis tvarkingai paruošia transportavimui darbo įrankius (grėblius, šakes, svarstyklas).
- 6.5. Apie darbo vietoje pastebėtus trūkumus, gedimus, kurie kelia grėsmę saugiam darbui, dirbantysis turi informuoti padalinio vadovą, darbdavį (jo įgaliotą asmenį).
- 6.6. Tvarkingai susidėti darbo drabužius ir apsaugines priemones jų saugojimo vietoje.
- 6.7. Išeinant iš darbo vietos, uždaryti langus, duris, išjungti šviesą.

Instrukciją parengė:

Darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybos vadovas

Audrius Sasnauskas